

- DAKSKOBLER, I., 1994: Prispevek k flori južnih Julijskih Alp in njihovega predgorja. Hladnikia (Ljubljana) 2: 19–31.
- JERMY, C. & J. CAMUS, 1991: The Illustrated Field Guide to Ferns and Allied Plants of the British Isles. NHM, London. 194 pp.
- JOGAN, N., T. BAČIČ, B. FRAJMAN, I. LESKOVAR, D. NAGLIČ, A. PODOBNIK, B. ROZMAN, S. STRGULC - KRAJŠEK & B. TRČAK, 2001: Gradivo za Atlas flore Slovenije. Center za kartografijo favne in flore, Miklavž na Dravskem polju. 443 pp.
- KOCJAN, J. M., 2011: *Asplenium adiantum-nigrum*. In: Jogan, N. (ed.) Nova nahajališča. Hladnikia (Ljubljana) 27: 77–78.
- MARTINČIČ, A., 2007: *Aspleniaceae* – sršajevke. In: Martinčič A. & al. Mala flora Slovenije: ključ za določanje praprotnic in semenk. Tehniška založba Slovenije, Ljubljana. 94–97.
- PAULIN, A., 1915: Über einige neue oder seltene Pflanzen und die Formationen ihrer Standorte I. Carniola (Ljubljana) 6: 117–125, 186–209.
- POLDINI, L., 1991: Atlante corologico delle piante vascolari nel Friuli-Venezia Giulia. Inventario floristico regionale. Regione Autonoma Friuli-Venezia Giulia & Università di Trieste, Udine. 898 pp.
- PREKORŠEK, B., 1964: Prispevek k flori praprotnic in cvetnic Slovenije. Biološki vestnik (Ljubljana) 12 (1): 59–63.
- SELIŠKAR, T., B. VREŠ & A. SELIŠKAR, 2003: FloVegSi 2.0. Računalniški program za urejanje in analizo bioloških podatkov. Biološki inštitut ZRC SAZU, Ljubljana.
- STERGARŠEK, J. & N. JOGAN, 2010: Flora okolice Pliskovice (kvadrant 10248/2). Hladnikia (Ljubljana) 26: 21–47.
- ŠUŠTAR, F., 1998: Rastlinski svet Šmarne gore z Grmado. Založba ZRC, Ljubljana. 135 pp.
- WAGNER, W. H. jr., R. C. MORAN & C. R. WERTH, 1993: *Aspleniaceae* Newman – Spleenwort Family. In: FNA editorial committee: Flora of North America 2. Oxford University Press, New York. pp. 228–245.

VID LEBAN, BRANE ANDERLE & NEJC JOGAN

Nonea lutea (Desr.) DC.

Nova vrsta v slovenski flori

New species in the flora of Slovenia

9953/3 Slovenija: Ljubljana, Rakovnik, med železniško progo in Orlovo cesto pri osnovni šoli Oskarja Kovačiča, 100 m južno od ljubljanskega Botaničnega vrta, gručnata brežina ob železniški progi, 300 m. n. m., 4. 6. 2012, leg. & det. S. Strgulc Krajšek, herbarij LJU: 10137884.

Rod *Nonea* Medik. (občasno zapisan tudi kot *Nonnea*) sodi v družino srhkolistovk (Boraginaceae). Slovenski imeni rodu sta dve: noneja, kot je zapisano v Mali flori Slovenije (MARTINČIČ 2007) in srdovnica, kot rod poimenujejo v ljubljanskem Botaničnem vrtu.

Smiselno bi se bilo odločiti za eno ime. Ustreznejše se zdi ime »srdovnica«, saj je »noneja« le poslovenjeno latinsko ime rodu. Rod zajema 30 vrst, ki so razširjene v Evropi in zahodni Aziji (MEUSEL 1978, HEGI 1975), devet izmed njih jih obravnava Flora Europaea (CHATER 1972). Vse vrste so v Evropi vezane na suha, pogosto ruderalna rastišča (CHATER 1972).

Izmed predstavnikov rodu *Nonea* so za Slovenijo znani le podatki o uspevanju temnocvetne srdovnice (*Nonea pulla*) in sicer po navedbi v 4. izdaji Male flore Slovenije na Primorskem pri Kozini, z oznako »zanesena (?)« (MARTINČIČ 2007). Podatek verjetno temelji na zapisu v POSPICALOVEM delu *Flora des Österreichischen Küstenlandes 2* iz leta 1898, ki pravi, da se je vrsta pojavila prehodno ob gradnji hrpelske železniške proge ob postajališču Draga. V bazi podatkov Centra za kartografijo favne in flore (Bioportal, dostop: 20. 9. 2012) pa je zabeležen še podatek o pojavljanju te vrste v Dobrni na Štajerskem, ki tudi temelji na zapisih iz 19. stoletja (MALY 1846, REICHARDT 1860). Areal te vrste je Vzhodna Evropa (CHATER 1972), vendar naj bi se počasi širila proti zahodu. V Gradivu za Atlas Flore Slovenije podatkov o pojavljanju predstavnikov rodu *Nonea* ni (JOGAN & al. 2001).

Rumena srdovnica (*Nonea lutea*) je razširjena v jugozahodni Aziji (Rusija in Ukrajina), prehodno pa tudi v delu srednje in jugovzhodne Evrope (CHATER 1972). Drugod po Evropi je vrsta lokalno naturalizirana (CHATER 1972). V soseščini je prisotna v Italiji (PIGNATTI 1983), najdena je bila tudi v Furlaniji-Julijski Krajini z oznako prehodnega pojavljanja (POLDINI & al. 2002), na Hrvaškem na kamnitih območjih ob morju (DOMAC 1994), na Madžarskem (SIMON 2002), ni pa podatkov za Avstrijo (FISCHER & al. 2005), čeprav HEGI (1975) omenja podatek z začetka 20. stoletja o pojavljanju vrste pri Dunaju.

Poleti 2012 smo rumeno srdovnico opazili ob dolejski železniški progi v Ljubljani, ki pelje mimo Botaničnega vrta. Gre za gruščnat breg ob progi, ki ga vrsta na dolžini okoli 100 m mestoma popolnoma prerasča. Po pregledu herbarijskega materiala tega rodu v herbariju LJU smo našli tudi herbarijsko polo s primerki rumene srdovnice z iste lokalitete ali iz njene neposredne bližine. Na herbarijski etiketi piše, da gre za rastlino, ki je »podivjana širom botaniškega vrta na Ižanski cesti«. Iz zapisa ni razvidno, ali gre za območje znotraj ali zunaj vrta. Avtor pole je R. JUSTIN, nabirek pa je iz leta 1924 (LJU 10038604).

Rumena srdovnica je enoletnica z do 60 cm visokimi razvejanimi poganjki, ki so lahko deloma polegli. Rastlina je gosto porasla z žleznimi laski, ki izločajo lepljivo tekočino. Listi so sedeči, suličasti in celorobi, dolgi do 7 in široki do 2 cm. Kratkopeceljati cvetovi se razvijejo posamič v zalistju zelenih podpornih listov. Čaša je v času cvetenja dolga do 10, v času zorenja plodov pa do 20 mm. Venec je svetlorumen, dolg do 12 mm, v premeru do 15 mm (CHATER 1972, HEGI 1975).

Rumena srdovnica se od temnocvetne srdovnice (*Nonea pulla*) najbolje razlikuje po barvi venca in velikosti čaše, ki je v času zorenja plodov pri temnocvetni srdovnici krajša (do 12 mm) (MARTINČIČ 2007, CHATER 1972).

Glede na zanesljivi vir širjenja, gredice v Botaničnem vrtu, je rumena srdovnica le še ena od vrst, ki je pobegla na drugo stran ograje, podobno kot orjaški dežen (TURK 1990) ali Thunbergova krvomočnica (JOGAN 1992). Nahajališče v okolici Botaničnega vrta v Ljubljani bi bilo smiselno v nadaljnjih letih spremljati in ugotoviti, ali se rumena srdovnica pojavlja tam le prehodno ali je njeno uspevanje bolj trajno.

Literatura

- CHATER, A. O. 1972: 16. *Nonea* Medicus. V: Flora Europaea, vol. 3, Diapensiaceae to Myoporaceae. TUTIN, T. G., V. H. HEYWOOD, N. A. BURGESS, D. M. MOORE, D. H. VALENTINE, S. M. WALTERS & D. A. WEBB. (ur.). Cambridge University Press, Cambridge: pp. 102-103.
- DOMAC, R. 1994: Flora Hrvatske. Priručnik za odrenivanje bilja. Školska knjiga, Zagreb: pp. 264-265.
- FISCHER, M. A., W. ADLER & K. OSWALD. 2005: Exkursionsflora von Österreich, Liechtenstein und Südtirol. 2. izdaja. Land Oberösterreich, Biologiezentrum der OÖ landesmuseum, Linz: p. 694.
- HEGL, G. 1975: Illustrierte Flora von Mitteleuropa. Dicotyledones Band V, Teil 3, Pirolaceae – Verbenaceae. Verlag Paul Parey, Berlin und Hamburg: pp. 2208-2209.
- JOGAN, N. 1992. Thunbergova krvomočnica (*Geranium thunbergii*) ujeta na begu iz botaničnega vrta. *Proteus* 55: 125.
- JOGAN, N., T. BAČIČ, B. FRAJMAN, I. LESKOVAR-ŠTAMCAR, D. NAGLIČ, A. PODOBNIK, B. ROZMAN, S. STRGULC KRAJŠEK & B. TRČAK. 2001: Gradivo za Atlas flore Slovenije. Materials for the Atlas of flora of Slovenia. Center za kartografijo favne in flore, Miklavž na Dravskem polju: pp. 104, 141-143.
- MALY, J. C. 1864: Nachträge zu Flora von Steiermark. Mitteilungen des Naturwissenschaftlichen Vereines für Steiermark, Graz 2: 128-153.
- MARTINČIČ, A. 2007: 8. *Nonea* Medik. – noneja. V: Mala flora Slovenije. MARTINČIČ, A., T. WRABER, N. JOGAN, A. PODOBNIK, B. TURK, B. VREŠ, V. RAVNIK, B. FRAJMAN, S. STRGULC KRAJŠEK, B. TRČAK, T. BAČIČ, M. A. FISCHER, K. ELER & B. SURINA. Tehniška založba Slovenije, Ljubljana: p. 538.
- MEUSEL, H. 1978: Vergleichende Chorologie der Zentraleuropäischen Flora. Karten, Band II. VEB Gustav Fischer Verlag, Jena. p. 367.
- PIGNATTI, S. 1983. Flora d'Italia, Volume secondo. Edagricole, Bologna: 411-412.
- POLDINI, L., G. ORIOLO & M. VIDALI. 2002: La flora vascolare del Friuli Venezia Giulia. Catalogo annotato ed indice sinonimico. Udine. 415 pp.
- POSPICHAL, E. 1899: Flora des Oesterreichischen Künstenlandes. Zweiter Band. Franz Deutizke, Leipzig und Wien. pp. 509-510.
- REICHARDT, H. W. 1860: Die Flora des Bades Neuhaus nächst Cilli, eine pflanzengeographische Skizze. Verhandlungen der kaiserlich-königlichen zoologisch-botanischen Gesellschaft in Wien (Abhandlungen), Wien 10: 713-742.
- SIMON, T. 2002: A Magyarországi edényes flora határozója. Harasztok. Virágos Növények. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest.
- TURK, B. 1990: Ruderalna in adventivna flora Ljubljane. *Scopolia* 23: 1-24.

SIMONA STRGULC KRAJŠEK